

Kreft – livet, døden og kjærligheten

Dersom det er en sykdom jeg har fryktet i livet, er det kreft. For meg har den stått som den verste sykdommen. Så ble jeg faktisk rammet selv, og nå vet jeg at det er en skummel sykdom med lidelser og smerte, ofte lang behandling og uvisst utfall. Men kan den være noe mer?

Stadig flere får kreft. Det er en av de største dødsårsakene på verdensbasis. Rundt 7,4 millioner mennesker dør hvert år, og tallet er økende. For noen år siden fant altså mine celler ut at de skulle begynne å angripe seg selv, og jeg fikk en alvorlig kreftdiagnose. Jeg lar meg fortsatt fascinere av de fysiske og mentale utfordringene det medførte å komme seg gjennom sykdommen. Jeg ønsker å dele min opplevelse av den eksistensielle siden av denne svært fysiske sykdommen, og håper det kan bidra til å øke forståelsen for at kreft ikke bare rammer en fysisk kropp. Den strekker seg langt inn i sjelen.

Mye er sagt om kreft. Man *lever* intenst mens man har kreft. Alle klisjeer kjennes på kroppen. Med ett er livet ikke det verste man har, og man elsker intenst de nærmeste rundt seg. Plutselig forstår man at man elsker. Og blir elsket. Og man blir redd. Fryktelig, inderlig, vanvittig redd. Man forstår at man faktisk kan dø. Døden er ikke lenger noe som skal komme en gang når man er utgammel og grå, og sovner inn mett av dage. Det er noe som kan skje her. Og nå. Kontrasten mellom å føle livet og å føle døden blir ekstremt sterk.

Kjærlighetens nye rolle

Og kjærligheten kan overvinne alt, det er håpet. Men den settes på prøve igjen og igjen, gjennom alt og på nye måter enn før. Det foregår et rolleskifte i forholdet. Plutselig blir den ene pasient og mottaker. Den andre blir hjelper, kokk, renholder, økonomiansvarlig, ansvarlig for kontakten til alle utad, administrator og organisator, den som skal holde alt sammen, og i tillegg ha oversikt over det alle leger og sykepleiere og alle andre sier. Den som skal løfte pasienten og holde motet og håpet oppe. Pasienten

blir bortskjemt i sin sykdom, for det er jo den syke det er synd på, det er jo tross alt pasienten som er syk. Kjærligheten må finne en ny styrke og en ny vei. Å holde hånda og ha en god samtale en kveld uten å være for kvalm etter cellegift blir plutselig det beste som finnes.

Her og nå

Innimellom kommer det et voldsomt sinne og en intens og dyp fortvilelse over at sykdom finnes. Hvorfor meg, oss, hvorfor noen i det hele tatt? Hva er poenget med all denne lidelsen? Det er vanskelig å se de dagene mørket er som et slør. Og samvittigheten gnager daglig. Kreftene holder ikke til mer enn å gå til vinduet en gang iblant, og det er en stor seier de dagene man kan klare å gå på do selv. Bivirkningene av behandlingen treffer hardt i magen, hodet og hjertet. Urkrefter må tas frem, og vanvittige tanker og mareritt må overvinnes. Man lider og man lever. Intens om hverandre. Dagen er *her*. Og *nå*. Det finnes ingen fortid. Det finnes ingen fremtid. Bare her. Og nå. På gode dager kan en følelse fra barndommen komme fram igjen. Og den lever side om side med den dårlige samvittigheten for alt man skulle og burde ha gjort, men som man ikke lenger kan makte.

Endring

Det er en sorg over det man må innse er tapt. Kanskje er det tapt for evig og alltid, eller kanskje kan man komme i form igjen, slik man var før man ble syk. Det er intenst tøft å skulle forholde seg til den gnagende usikkerheten. I starten er det ikke et spørsmål om å bli som man engang var, den gang da alt var annerledes. Da er det bare snakk om tid, om når man skal komme i gang med alt som man gjorde før. Etter hvert blir det

et spørsmål om ..., om man kan klare det man gjorde før i det hele tatt. Et spørsmål om hva man kan klare. Og håpet er sterkt hele tiden. Håpet glipper ikke, det må jo bli som før etter hvert? Men når? Det er noe man lurar på hver dag. Og føler på hver dag. Er jeg litt bedre i dag, eller er det som før? Det er vanskelig å se egen fremgang, og kanskje kommer den ikke som man vil.

Ny mening

Dagene før neste kontroll henger redselen for å bli syk igjen over en som et tonn stein. Og da lever man igjen. I lidelse, men intenst. Etterpå er gleden og lettelsen over at man er frisk, til å ta og føle på. Man har fått livet i gave, igjen.

Vakuuemet etter kreften må fylles med mening. Og en ny kamp begynner. Livet må få en ny sammenheng og en ny mening. På hvilken måte kan helsevesenet bidra i denne eksistensielle prosessen?

Karin Alice Mikkelsgård

karinalice@helsevei.no

Karin Alice Mikkelsgård (1976) ble rammet av kreft i 2008. Hun har en mastergrad i psykisk helsearbeid fra Høgskolen i Hedmark og jobber i dag som programrådgiver i Nav. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Mottatt 9.5. 2014 og godkjent 28.5. 2014. Redaktør: Erlend Hem.



Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no